

POSTANOWIENIE

Dnia 17 marca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak (przewodniczący)

SSN Romualda Spyt

SSN Krzysztof Rączka (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku R. M.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.
o rekompensatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 17 marca 2021 r.,
zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 21 sierpnia 2020 r., sygn. akt III AUa (...),

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...), postanowieniem z 21 sierpnia 2020 r., sygn. akt III AUa (...) ustalił wartość przedmiotu zaskarżenia w sprawie na kwotę 8.821 zł i odrzucił skargę kasacyjną R. M. od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z 24 października 2019 r., sygn. akt III AUa (...).

Sąd Okręgowy w B. wyrokiem z 28 maja 2019 r. zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. i przyznał R. M. prawo do rekompensaty od 1 maja 2018 r.

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 24 października 2019 r., na skutek apelacji organu rentowego, zmienił wyrok Sądu Okręgowego i oddalił odwołanie oraz

zasądził od odwołującego na rzecz organu rentowego 420 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje.

R. M., reprezentowany przez radcę prawnego w ustawowym terminie wniósł skargę kasacyjną. Wartość przedmiotu zaskarżenia określił na kwotę 38.608 zł. Odwołujący wyliczył wartość przedmiotu zaskarżenia samodzielnie, w oparciu o wzór wskazany w art. 22 ustawy pomostowej. Zgodnie z jego obliczeniem rekompensata wyniosła 38.607,46 zł.

Sąd Apelacyjny postanowieniem z 21 stycznia 2020 r. odrzucił skargę kasacyjną pełnomocnika odwołującego. Sąd uznał, że w sprawie wartość przedmiotu zaskarżenia stanowi kwota, o jaką zwiększyłoby się świadczenie emerytalne z tytułu rekompensaty. Żeby ją otrzymać należy podzielić wskazaną kwotę przez średnie dalsze trwanie życia ubezpieczonego. Otrzymany w ten sposób wynik należało pomnożyć przez 12. W wyniku obliczeń Sąd wskazał, że wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi 2.116,44 zł. Stąd też z mocy art. 398² § 1 k.p.c. skarga kasacyjna jest niedopuszczalna.

Na skutek zażalenia pełnomocnika odwołującego, Sąd Najwyższy postanowieniem z 15 lipca 2020 r. w sprawie II UZ 11/20 uchylił zaskarżone postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...) z 21 stycznia 2020 r. W uzasadnieniu postanowienia wskazał, że wskazana przez pełnomocnika odwołującego wartość przedmiotu zaskarżenia jest wadliwa. O dopuszczalności skargi kasacyjnej decyduje bowiem nie wartość rekompensaty, tylko różnica między wysokością emerytury pobieranej przez ubezpieczonego, a emeryturą jaką pobierałby, gdyby przysługiwała mu rekompensata, pomnożona przez 12 miesięcy. W konsekwencji konieczne jest ustalenie potencjalnej wysokości emerytury ubezpieczonego z uwzględnieniem rekompensaty, a to nie jest możliwe bez uzyskania danych od organu rentowego. Stąd też Sąd Apelacyjny kwestionując podaną przez pełnomocnika odwołującego wartość, powinien zobowiązać organ do sporządzenia symulacji wysokości hipotetycznej emerytury odwołującego (z uwzględnieniem rekompensaty) i na podstawie tych danych ustalić wartość przedmiotu zaskarżenia.

Mając powyższe na względzie, Sąd Apelacyjny zarządzeniem z 6 sierpnia 2020 r. zobowiązał Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. do hipotetycznego obliczenia wysokości emerytury z uwzględnieniem rekompensaty.

Wykonując zarządzenie Sądu pełnomocnik ZUS w piśmie procesowym z 13 sierpnia 2020 r. wskazał, że miesięczna hipotetyczna wysokość emerytury z uwzględnieniem rekompensaty wynosi: od 1 maja 2018 r. - 3.678,74 zł; od 1 stycznia 2019 r. - 3.697,73 zł; od 1 marca 2019 r. - 3.803,49 zł; od 1 marca 2020 r. - 3.938,89 zł i od 1 maja 2020 r. - 3.948,80 zł.

W konsekwencji Sąd Apelacyjny wskazał, że z informacji nadesłanych przez organ rentowy w piśmie procesowym z 13 sierpnia 2020 r. wynika, że na datę wydania zaskarżonej decyzji z 19 czerwca 2018 r. hipotetyczna wysokość emerytury R. M. z uwzględnieniem rekompensaty wyniosłaby - 3.678,74 zł. Natomiast wysokość emerytury pobieranej przez odwołującego w tej dacie wynosiła 2.943,69 zł (decyzja ZUS z 28 maja 2018 r.). Różnica między tymi wysokościami emerytur wynosi 735,02 zł. Mnożąc otrzymany wynik przez 12 miesięcy (art. 22 k.p.c.) otrzymamy kwotę 8.820,60 zł.

Mając powyższe na względzie, Sąd Apelacyjny ustalił wartość przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną na kwotę 8.821 złotych (pkt I sentencji postanowienia). Skoro ustalona wartość przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego jest niższa niż 10.000 zł, Sąd drugiej instancji uznał, iż skarga kasacyjna jest niedopuszczalna.

Zażalenie na powyższe postanowienie złożył wnioskodawca, zaskarżając je w całości i zarzucając naruszenie:

- art. 398² § 1 w zw. z art. 22 k.p.c. poprzez odrzucenie skargi kasacyjnej wniesionej przez odwołującego z uwagi na uznanie przez Sąd Apelacyjny, iż wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa od progu kasacyjnego, w sytuacji w której rzeczywista wartość przedmiotu sporu jest w dalszym ciągu faktycznie nieznana i może mieścić się w progu kasacyjnym wskazanym w art. 398² § 1 k.p.c.;

- art. 25 (*in extenso*) k.p.c. poprzez bezgraniczne przyjęcie przez Sąd Apelacyjny wyliczeń Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wysokości hipotetycznej emerytury jaką otrzymywał by odwołujący z uwzględnieniem rekompensaty bez wskazania szczegółowej symulacji dokonanych wyliczeń skutkujące przyjęciem wartości przedmiotu zaskarżenia na kwotę 8.821,00 zł.

Skarżący wniósł o:

- 1) uchylenie zaskarżonego postanowienia,

2) zasądzenie na rzecz odwołującego kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Organ rentowy nie składał odpowiedzi na zażalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie okazało się niezasadne. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego badanie wartości przedmiotu zaskarżenia podanej w skardze kasacyjnej ma na celu sprawdzenie, czy skarga kasacyjna jest dopuszczalna ze względu na minimalną wartość zaskarżenia wymaganą od skargi kasacyjnej według art. 398² § 1 k.p.c. i nie może być utożsamiane ze sprawdzeniem wartości przedmiotu sporu, o którym stanowią art. 25 k.p.c. i art. 26 k.p.c. O ile bowiem przepisy te wyrażają potrzebę ustabilizowania w postępowaniu cywilnym wartości przedmiotu sporu na potrzeby określenia właściwości rzeczowej sądu i wysokości należnych opłat sądowych, o tyle gdy chodzi o określenie wartości przedmiotu zaskarżenia na użytek ustalenia dopuszczalności skargi kasacyjnej potrzeba taka nie występuje, ważne jest natomiast, by rozpoznaniu przez Sąd Najwyższy podlegały jedynie te skargi kasacyjne, których dopuszczalność przewidują przepisy procesowe, a nie niewłaściwe określenie wartości przedmiotu sporu przez stronę. W rezultacie nawet brak sprawdzenia wartości przedmiotu zaskarżenia podanej w apelacji nie eliminuje możliwości weryfikacji prawidłowości podanej wartości przedmiotu zaskarżenia w skardze kasacyjnej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 6 marca 2018 r., II UZ 119/17, LEX nr 2456371; postanowienie Sądu Najwyższego z 11 września 2013 r., II UZ 45/13, LEX nr 1375203). Należy przy tym pamiętać, że sąd drugiej instancji nie tylko jest uprawniony, ale i zobowiązany do sprawdzenia - w razie wątpliwości - wskazanej w skardze wartości przedmiotu zaskarżenia. Uprawnienie sądu obejmuje nie tylko skontrolowanie danych składających się na tę wartość, lecz także sposobu jej obliczenia, natomiast nie nakłada powinności jej samodzielnego ustalania. W sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe, zwrócenie się do organu rentowego o ustosunkowanie się do wskazanej w skardze kasacyjnej wartości przedmiotu zaskarżenia jest uprawnionym sposobem jej weryfikacji (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 2

sierpnia 2011 r., II UZ 27/11, LEX nr 1106736), przy czym sąd, do którego wniesiono skargę kasacyjną dokonuje sprawdzenia, czy jej oznaczenie nastąpiło według reguł określonych w art. 19-24 k.p.c., w tym art. 22 k.p.c., a więc, czy stanowi różnicę między wysokością świadczenia ustaloną w zaskarżonej decyzji a wysokością żadaną w odwołaniu, pomnożoną przez 12 miesięcy. Określenie kwoty mieszczącej się w przytoczonych ramach wymaga odpowiedniego wyliczenia, nie jest więc wystarczające tylko wskazanie kwoty przekraczającej kwotę decydującą o dopuszczalności skargi, gdyż dopiero przedstawienie sposobu obliczenia tej wartości umożliwia jej sprawdzenie przez sąd (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 22 czerwca 2011 r., II UZ 20/11, LEX nr 1068051).

Trzeba zatem zauważyć, że wbrew zarzutom skarżącego, Sąd Apelacyjny prawidłowo zwrócił się do organu rentowego o wyliczenie hipotetycznej wysokości emerytury wnioskodawcy z uwzględnieniem kwoty rekompensaty i tym samym wykonał prawidłowo wytyczne zawarte w postanowieniu Sądu Najwyższego z 15 lipca 2020 r. (II UZ 11/20). Należy podkreślić, że organ rentowy w decyzji z 12 sierpnia 2020 r. wydanej w wyniku wykonania zobowiązania sądu z 21 września 2020 r., przedstawił szczegółowy sposób wyliczenia kwoty hipotetycznej emerytury wnioskodawcy z uwzględnieniem sposobu wyliczenia kapitału początkowego, jak również kwoty ewentualnej rekompensaty. Należało zatem uznać, że Sąd Apelacyjny (choć trzeba przyznać, że dopiero po złożeniu rozpoznawanego zażalenia) uzyskał od organu rentowego zarówno informację o kwocie hipotetycznej emerytury ubezpieczonego z uwzględnieniem rekompensaty, jak i informację o sposobie jej wyliczenia. W takiej sytuacji Sąd (jak również strona) są w stanie zweryfikować prawidłowość wyliczeń organu rentowego w oparciu o treść wskazanej decyzji, a w konsekwencji prawidłowości uznania, że w niniejszej sprawie wartość przedmiotu zaskarżenia nie przekracza kwoty 10 000 zł.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł jak w sentencji.